

O scrisoare pierduta - Caracterizarea personajelor

Ca dramaturg, I.L. Caragiale nu se remarcă numai prin arta compoziției, structurii conflictelor, ci și prin talentul excepțional în ceea ce privește realizarea personajelor, prin care "face concurența stării civile".

Caragiale a creat personaje vii, reprezentative pentru societatea timpului respectiv, fiecare avându-și identitatea sa bine prezentată, trăsăturile sale specifice, modul său de a fi, de a gândi și de a se exprima.

Personajele sale sunt așadar tipuri umane, personaje de factură clasică, având ca dominantă o trasatură care își subordonează celelalte trăsături, pentru că personajele, deși tipice, nu sunt realizate schematic, ci sunt privite în complexitatea lor. Astfel, există trăsături comune și trăsături individuale care se contopesc în realizarea personajului.

Stefan Tipătescu, prefectul județului, este tipul junelui prim, al primului amoroș. Arogant, el trăiește sentimentul abandonării unei cariere strălucite în favoarea partidului. Totodată, nu este lipsit de inteligență, este instruit, dar este, de multe ori, nestăpănit, impulsiv, devenind chiar violent, așa cum se întâmplă într-una dintre confruntările cu Nae Catavencu. Aceste însușiri sunt evidențiate direct de Zaharia Trahanache, care precizează că este "bun băiat, cu carte, dar iute". Așa se explică și faptul că modul său de exprimare nu se compară cu al altor personaje, folosind limbajul corect al unui om instruit.

El este unul dintre stâlpii puterii locale cărui îi aparține totul și de aceea face aluzie încălcând legea și accepta compromisuri. Administrează județul ca pe propria moșie, îi ordonă lui Pristanda să-l aresteze fără motiv pe Catavencu, cărui îi oferă apoi, în schimbul scrisorii, funcții și chiar moșia "Zavoiul", cenzurează corespondența și oprește depesele care nu-i conveneau. Această postură a sa de a dispune de tot după bunul plac este magistral caracterizată de Pristanda: "moșia moșie, funcția funcție, coana Joitica coana Joitica", opinie care pune în evidență și imoralitatea personajului.

Știe să-l facă servil pe Pristanda cărui îi acceptă micile "găinării", cum cea cu steagurile(...).

Oscilează între dorința de ascensiune politică și sentimentele față de Zoe și, dovedind luciditate, dar și la insistențele acesteia, acceptă menținerea candidaturii lui Catavencu. De fapt, el stăpânește o adevărată artă a disimulării: față de Trahanache se prefacă că nu știe nimic de scrisoare, față de Farfuridi și Brânzovenescu poartă în victimă, iar față de Catavencu devine chiar violent, pentru a-l impresiona, schimbându-și apoi atitudinea.

Deși autorul îi reliefează defectele și viciile, acestea sunt general umane și personajul este privit cu oarecare îngăduință, neintegrându-l în tagma politicianilor demagogi și inculti.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ghita Pristanda, politaiul orasului, este tipul servitorului, al omului slugarnic. Replica lui "curat", devenita un tic verbal, reliefeaza aceasta dominanta a caracterului sau - servilismul- si este totodata o sursa a comicului de limbaj.

Servilismul sau este unul umil, dar Pristanda urmareste prin acest mod de comportare unele avantaje, conducandu-se dupa principiul enuntat de sotia sa: "pupa-l in bot si-i papa tot ca satulul nu crede la al flamand". El este, dupa cum recunoaste, unalta docila a celor trei - Tipatescu ,Zoe si Zaharia - "omul nostru", cum spune prefectul.

Pristanda asculta si executa orbeste ordinele stapanilor, ajungand pana la incalcarea legii atunci cand il aresteaza si-l terorizeaza pe Catavencu, in ciuda protestelor acestuia, sau atunci cand obtine venituri ilicite din afacerea sa cu steagurile. Sefii sai trec insa cu vederea aceste nereguli atata timp cat le serveste interesele si le este supus.

In Zoe recunoaste adevarata stapana cunoscand autoritatea acesteia fata de Tipatescu si fata de Zaharia Trahanache, dar doreste sa le intre in gratii si celorlalti. De aceea, el este gata sa suporte orice consecinta, atunci cand il trimite nejustificat pe Tipatescu la telegraf.(...)

Dupa cum el insusi declara, este "scrofulos la datorie" dar el transforma datoria in actiuni menite sa-i aduca anumite profituri.

In ciuda servilismului afisat fata de stapanii sai prin modul de adresare, prin modul de a actiona etc., Pristanda e capabil sa-i tradeze daca s-ar intampla ca Nae Catavencu sa fie ales.

Lipsa de cultura a lui Pristanda este evidenta, caci el stalceste neologismele al caror sens nu-l intelege sau foloseste in exprimare cuvinte si expresii populare ori regionale.

Politaiul nu este un ingenuu, asemenea Cetateanului turmentat, dar nici o canelie ca Nae Catavencu, ci doar un smecher care stie sa profite de bunavointa interesata a stapanilor, sa le speculeze slabiciunile si situatiile delicate in care acestia se afla. El sa afla in dubla ipostaza: de profitor si de persoana de care se profita. Este profitor pentru ca stie sa traga unele foloase pe care le inteprinde, avand tacit si consimtamentul stapanilor. La randul lor, acestia profita de Pristanda si de serviciile acestuia.(...)

Acest permanent du-te vino, aceasta permanenta agitaie de colo pana colo, uneori cu folos, alteori fara, este sugerata si de numele personajului care denumeste un dans popular.

Ce este interesant de sesizat la acest personaj este tocmai raportul sau cu prefectul Tipatescu, pus in evidenta inca din prima scena a comediei. Acesta este de subordonare, determinat, in primul rand, de diferentele de statut social si manifestandu-se prin atitudine, mod de adresare si limbajul folosit. Atitudinea lui Pristanda este de supunere oarba, neconditionata, pe cand prefectul il priveste cu o superioritate toleranta pentru ca stie ca are nevoie de complicitatea lui. (...) Initiativa

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

schimbarii temei si a continuarii celei initiale apartine prefectului, adica superiorului, celui ce domina in aceasta relatie de subordonare dintre cele doua personaje.

Zaharia Trahanache, nenea Zaharaia, este tipul incornoratului dar si al ticaitului (dupa trasatura dominanta). El este incornoratul simpatic, deoarece refuza sa creada - din convingere sau din "enteres" si diplomatie - in autenticitatea scrisorii de amor si in adulterul sotiei.

Dupa cum precizeaza autorul, Trahanache este "prezidentul Comitetului permanent, Comitetului electoral, Comitiului agricol si al altor comitete si comitii", el fiind unul dintre stalpii locali ai partidului aflat la putere, alaturi de Farfuridi si Branzovenescu, asa cum el insusi pretinde.

Trasatura dominanta este "ticaiala" (incetineala) ilustrata atat de remarcabila formula rostita si in rarele momente de energie ("Aveti putintica rabdare!"), cat si de numele Trahanache, provenit de la "trahana" - o coca moale - , si Zaharia, care ne duce cu gandul la zahariseala, sugerand vetustitatea.

"Venerabilul" este calm, linistit, imperturabil, cu o gandire plata si cu un temperament formal, dar este viclean, de o viclenie rudimentara si in acelasi timp periculoasa pentru ca stie sa disimuleze si sa manevreze cu abilitate intrigi politice. Astfel, cand ei si ai sai sunt santajati nu se agita, ci, abil, raspunde cu un contrasantaj descoperind o polita falsificata de Catavencu.

Cu aceeasi abilitate politica ii combate si pe Farfuridi si pe Branzovenescu care il banuiesc pe prefect de tradare si care ajung apoi sa creada despre Trahanache: "E tare...tare de tot...Solid barbat".

Recunoaste imoralitatea si coruptia la nivelul societatii, dar practica inselaciunea si frauda falsificand listele de alegatori si promitandu-i lui Dandanache unanimitate in alegeri. El nu admite insa imoralitatea in sanul familiei si, de aceea, nu crede in autenticitatea scrisorii pe care o considera plastografie. Credulitatea lui poate fi pusa pe seama unei convingeri ferme sau poate fi considerata un act de diplomatie, prin care vrea sa pastreze onoarea familiei si sa nu-si strice relatiile cu prefectul.

De fapt, principiul lui politic este de a respecta ordinile celor de la Centru.(...) Motivul acestei atitudini este , bineinteles, "binele nostru", prin care noi cititorii trebuie sa intelegem binele personal al "venerabilului" si al celor asemenea lui.

Este neinstruct, caci stalceste neologismele, se exprima confuz, fiind prezente deopotriva truismul, tautologia si cacofonia. Gandirea si cultura generala si politica se rezuma la spusese fiului sau, care exprima in fond tot o platitudine.

Zoe Trahanache, sotia venerabilului domn Zaharia Trahanache, reprezinta in piesa tipul adulterinei, femeia voluntara si autoritara, si este unicul personaj feminin al piesei si figura feminina

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

cea mai distinsa din dramaturgia lui Caragiale.

Desi nu este membra a partidului din care sotul si amantul ei fac parte, ea conduce totul din umbra datorita influentei ei asupra acestora si, de aceea, pentru Farfuridi partidul inseamna in primul rand "madam Trahanache" si apoi ceilalti.

Ea este frivola si isi insala sotul, iar in momentul descoperirii adulterului lupta din rasputeri ca sa-si salveze reputatia, desi, mai presus de aceasta, este pozitia sociala pe care o detine. In atingerea scopului propus este energica, hotarata si apeleaza la toate mijloacele pentru a-l convinge pe Tipatescu sa-l sprijine pe Nae Catavencu: se lamenteaza, plange, lesina, ameninta, trece de la o stare la alta cu dezinvoltura unei actrite, pentru ca, in final, sa ajunga la concluzia: "In sfarsit cine lupta cu Catavencu lupta cu mine...".

In darzenia, dar mai ales in disperarea ei, Zoe hotaraste: "Eu te aleg, eu si cu barbatul meu", considerand ca daca va fi nevoie "Vom lupta contra oricui!... Vom lupta contra guvernului".

Cand este stapana pe situatie, vrea sa-i dovedeasca lui Catavencu ca este o femeie buna, iertatoare, toleranta, dar ii cere in schimb sa conduca manifestatia publica in cinstea alesului, neuitand sa-i aminteasca, nu fara ironie, faptul ca "asta nu-i cea din urma Camera".

De aceea este caracterizata de acesta ca fiind "un inger", pe cand, din punctul de vedere al altor personaje doar, "o dama bine", expresia insinuanta si echivoca, avand in vedere comportarea ei.

Nae Catavencu este tipul demagogului ambitios. El este "avocat, director-proprietar al ziarului, prezident fondator al Societatii Enciclopedice Cooperative" si sef al "Grupului independent".

Catavencu este ingamfat si doreste sa parvina, urmarindu-si realizarea intereselor personale indiferent prin ce mijloace o face, conform principiului „Scopul scuza mijloacele”, pe care i-l atribuie „nemuritorului Gambeta” sau, altfel spus, conform altui principiu de drept, "fiecare cu al sau, fiecare cu treburile sale". De aceea, nu se da inapoi de la santaj si declara deschis scopul (deputatia), considerandu-se indreptatit s-o obtina, asa cum insusi remarca, intr-un limbaj ambiguu care starneste umorul involuntar: "vreau ceea ce merit in orasul asta de gogomani, unde sunt dintai... intre fruntasii politici. Vreau mandatul de deputat...".

Profesiile de avocat si gazetar ii favorizeaza demagogia si de aceea, in fraze lungi, sforaitoare, ca un actor desavarsit, se adreseaza auditoriului pe care incearca sa-l impresioneze plangand, apoi stapanindu-se, apoi hohotind si rostind dintr-un limbaj patriotard vorbe mari gandindu-se la "tarisoara mea", la "Romania mea", "la fericirea ei, la progresul ei".

Un asemenea limbaj bombastic, pretentios, alteori sententios foloseste in orice imprejurare, fie ca e vorba de discursul electoral sau de alocutiunea din final, fie ca se adreseaza unor personaje ca Tipatescu sau Pristanda si, de aceea, prefectul il si avertizeaza: "Ei sa lasam frazele...Astea sunt

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

bune pentru gura casca".

De fiecare data este ipocrit, teatral, sentimental, plin de sine si dovedeste un tupeu iesit din comun. Cat timp este stapan pe situatie este inflexibil, orgolios, agresiv, refuzand orice propunere a lui Tipatescu si incercand sa-si impuna pretentiile. Cand situatia se schimba si ii este nefavorabila, devine umil, neputincios si accepta fara nici o impotrivire toate conditiile puse de Zoe.

Discursurile sale sunt mostre de incapacitate intelectuala. El citeaza far discernamant si in necunostinta de cauza sau stalcind cuvintele ("oneste libere"), foloseste constructii lipsite de sens ("e sublima, dar lipseste cu desavarsire", "capitalistii"- pentru locuitori ai capitalei) ori de-a dreptul stupide ("lupte seculare care-au durat treizeci de ani").

Limbajul sau latrator este sugerat chiar de autor prin intermediul unor indicatii scenice si de numele purtat care ne duce cu gandul la verbul "a catai" cu sensul de "a flecari".

Tot un tip e demagog este si Tache Farfuridi, dar neinzestrat cu abilitatea si cu siretenia celui dinainte, fiind de fapt imaginea prostului fudul, a prostiei solemne. Este si el tot avocat, ca si Catavencu, si membru al comitetelor si comitiilor din care face parte si Trahanache.

Trasaturile sale fundamentale sunt ingamfarea, prostia si lasitatea. El este membru al partidului aflat la putere si candidat al acestuia la apropiatele alegeri parlamentare. Pune pasiune in activitatea politica si e zelos in a apra partidul, deoarece acesta inseamna "madam Trahanche, nenea Zaharia, noi si ai nostri".

Farfuridi simte manevrele de culise, dar esenta ii scapa si e nemulțumit ca nu este implicat in acest joc. Totodata, el accepta chiar tradarea daca interesele partidului o cer.

Este ridicol prin lasitate, mai ales ca face caz de curajul sau, hotarand in final sa trimita la "Centru" telegrama pe care s-o iscaleasca anonim.(...)

Discursul pe care il tine este o mostra de vorbarie demagogica, dublata de incoerenta si prostie fudula. El abunda in ticuri verbale ("Dati-mi voie!"), cuvinte de implutura, propozitii si fraze neterminate, lipsa de logica, treceri bruscte de la o idee la alta, ajungand la concluzii stupefiante si ridicole prin stupiditatea lor: "Din doua una, dati-mi voie: ori sa se revizuiasca, primesc!"...

In ciuda unei vieti aparent ordonate, care reprezinta, da fapt, o existenta stereotipa, si a calmului sau se agita si devine uneori impulsiv, violent, adoptand o atitudine de moralist intrasigent fata de Nae Catavencu, adversarul sau politic.

lordache Branzovenescu formeaza impreuna cu Farfuridi un cuplu comic atat prin comportare, cat si prin numele lor cu rezonante culinare. Si el este avocat si membru al aceluiasi partid, si se teme de tradare, fiind la fel de incult, de stupid si de las. (...)

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Spre deosebire de Farfuridi, este mai timid, mai domol, mai calm si incearca sa-i tempereze acestuia excesele de zel: "Tache, Tache, fii cuminte!".

Galeria demagogilor se imbogateste cu Agamemnon Dandanache, prezenta, cu evidenta ironie, de catre autor drept "vechi luptator de la 1848". El este insa imaginea prostului ticalos, pentru ca I.L. Caragiale a intruchipat in el politicianul mai prost decat Farfuridi si mai canalie decat Catavencu.

Vorbeste peltic si sasait, se adreseaza tuturor cu "neicursorule" si "puicursorule", si isi motiveaza pretentia la deputatie prin faptul ca este un "vechi luptator" de la 1848 si continua traditia familiei care a fost reprezentata in toate Camerele.(...)

Desi, senil, cu un avansat grad de ramolism intelectual, deoarece confunda mereu persoanele, este un santajist notoriu care obtine candidatura tot cu ajutorul unei scrisori compromitatoare, ca si Catavencu. Spre deosebire de acesta, el pastreaza scrisoarea pentru a o folosi si in alta imprejurare: "la un caz, iar... pac! la Razboiul".

Vorbirea lui Dandanache contine numeroase repetitii, cuvinte stalcite si, in lipsa unui vocabular adecvat, apeleaza la limbajul interjectional specific oamenilor primitivi. Toastul rostit la festivitate este o nefericita sinteza a tuturor greselilor de exprimare.(...)

Acestui irezistibil comic de limbaj I se alatura si comicul de nume prin alaturarea celor doua substantive, nume proprii - Agamemnon devenit in mod ridicol Agamita si chiar Gagamita, si Dandanache, sugerand ramolismul cu pretentie de virtute.

Cetateanul turmentat este, in general, tipul cetateanului comun si al celui naiv si sincer, in special. Are un rol important in desfasurarea actiunii, deoarece el este acela care gaseste scrisoarea, o pierde si o regaseste. Desi are drept de vot si este "negustor si apropiator", nu are aspiratii si pretentii politice si nici o anumita optiune, ci reprezinta marea masa de alegatori dezorientati ametiti (turmentati) de propaganda electorala. De aceea, ticul verbal al acestuia este: "Eu cu cine votez?". Are haz si ii trateaza cu indiferenta pe toti cei cu care vine in contact, fiind uneori chiar ironic. De aceea, la un moment dat, el raspunde cu deosebita sinceritate, la indemnul lui Tipatescu de a vota cu cine pofteste: "Eu nu poftesc pe nimeni, daca e vorba de pofta."

Deseori s-a pus intrebarea dac Cetateanul turmentat este vicios sau nu, cinstit sau necinstit, sincer sau prefacut, dar dincolo de aceste simple speculatii, el este cel care aduce, intr-o lume sfasiata de pasiuni si interese politice, o nota de umanitate, de naivitate si de sinceritate.

Cetateanul turmentat completeaza diversitatea tipologilor realizate de I.L. Caragiale in comedia "O scrisoare pierduta" cu o deosebita arta, apeland la diferite mijloace de caracterizare. Astfel, insuirile personajelor sunt prezentate prin actiune si comportament, prin felul lor de a vorbi (limbaj) sau prin nume, prin intermediul altor personaje ori direct de catre cititor.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Interesant de urmarit este si raportul dintre diferite personaje sau categorii de personaje. Astfel, ele se grupeaza in reprezentanti ai puterii (Tipatescu, Trahanache, Zoe, Farfuridi, Branzovenescu, Pristanda), ai opozitiei (Nae Catavencu, Ionescu, Popescu, popa Pripici), si ai grupului neutru (Agamita Dandanache, Cetateanul turmentat, alti alegatori).

Pentru realizarea comicalului, I.L. Caragiale recurge si la prezentarea unor personaje perechi (Farfuridi si Branzovenescu sau Ionescu si Popescu) sau a unor structuri triunghiulare.

Exista, astfel, triunghiul conjugal constituit din Zoe, Zaharia Trahanache si Tipatescu, triunghiul politic, in componenta caruia intra Dandanache, Farfuridi si Catavencu si triunghiul inocentilor, cu grad diferit de inocenta, alcatuit din Cetateanul turmentat, Branzovenescu si Pristanda.

Toate aceste raporturi existente intre personaje, diversitatea lor tipologica si a modalitatilor de caracterizare folosite de autor dovedesc marea maiestrie a lui Caragiale si in privinta creionarii unei "lumi" aparte prin preocuparile si prin relatiile interumane ce se stabilesc intre membrii sai.